

۲۰ نکته جذاب و خواندنی از سریال های رضائی تلویزیون که بهتر است بدانید

...ترین تقدیم می شود به...

مناسبتی سازی و سریال های ماه رضائی از ژانرهای وطنی و البته موفق تلویزیون بوده است

اینکه هر سال همه منتظرند ببینند کدام سریال را کدام بخش می کند، یعنی این نویای تلویزیونی دارد سری در میان در می آورد و این جای خوشحالی و خوشبختی است. تازه هر سال وضع بهتر از پار سال است. چون شبکه ها با جبران اشتباهاتشان، را مسیروهای تازه و نو می شوند و دیگر تولید و پخش سریال ها به صورت همزمان شب های پایانی ماه مبارک نیستیم. به دلیل یعنی بختگی و حرفه ای گری تو کنندگان و به علت میزان اقبال و استقبال مخاطبان از این مجموعه ها، در این ۲۰ نکته خواندنی درباره مجموعه های رضائی را با هم مرور می کنیم.

این سالها شنیده ایم. در ماه رمضان هم سریال هایی بوده اند که دچار ممیزی های ریز و درشت شده اند، اما بدون شک مهم ترین و بیشترین ممیزی نصیب سریال «بزننگاه» شد، حجم ممیزی ها در این سریال آنقدر زیاد بود که رضا عطاران پس از پایان پخش سریال، عطای کار کردن در تلویزیون را به نقاشی بخشید و تا امروز هیچ همکاری مشترکی با تلویزیون انجام نداده است. داستان هم از آنجا شروع شد که شورای نظارت بر سازمان صدا و سیما در نامه ای به ضرامی، ایرادات اساسی و مهم زیادی را به سریال عطاران گرفتند. ایرادای مثل تمسخر غیر مستقیم مراسم عزاداری و نیز سوگواری پیشوایان اسلامی، لوپ کردن آیین و مراسم تشییع جنازه و عزاداری مسلمانان، توهین به اذکار و مفاهیم دینی، نمایش تصویری مذموم از بانوان چادری، نمایش چهره های مذموم و زشت از طبقات متوسط و پایین اقتصادی، پس از آن نمایندگان مجلس هم وارد این اعتراضات شدند و نقطه عطف این داستان بیانیه و اعتراض رسمی نمازگزاران در نماز جمعه بود که طی آن خواستار توقف پخش سریال از تلویزیون شدند. اعتراضی که در نهایت به جایی نرسید و سریال تا آخرین قسمت روی آنتن رفت، اما از همان زمان حذفیات سریال آغاز شد و دقیق هر قسمت از آخرین اثر عطاران در تلویزیون هر روز کمتر و کمتر شد.

متنوع سازترین کارگردان: سعید سلطانی
هر چند سیروس مقدم را از معدود کارگردان هایی می دانند که در زمینهای سریال ساخته، اما در ماه رمضان سعید سلطانی از لحاظ تنوع موضوعی بالاتر از مقدم قرار دارد. سلطانی ابتدا در سال ۸۳ به سراغ ساخت سریال «رسم عاشقی» رفت، سریالی که به تاریخ معاصر ایران می پرداخت و جریان کمبود گندم در سال ۱۳۲۰ را در بستر یک ماجرای عاشقانه روایت می کرد. شخصیت اصلی این سریال یک شخصیت جاهل بود که سرش صحت با گریبی متفاوت، آن را بازی می کرد. پس از آن سلطانی به سراغ ساخت «شکرانه» رفت. این سریال را سلطانی برای رمضان سال ۸۶ ساخت و موضوعش کاملاً امروزی و در خصوص جوانی بود که برای یافتن حقیقتی مهم، راهی کشور تاجیکستان می شود. «شکرانه» هدفش نزدیکی ارتباط بین فرهنگ دو کشور ایران و تاجیکستان بود و توانست مخاطب نسبتاً خوبی به دست آورد، اما سومین کار سلطانی برای ماه رمضان در سال ۸۷ ساخته شد که یک کار کمندی بود و در آن از سه چهره محبوب کمدی یعنی سیروس گرجستانی، جواد رضویان و محسن تانابنده

(حامد کمیلی) توانست یکی از پرمخاطب ترین سریال های سال شود. اما ساخت سریال های نه چندان موفقی چون «ملکوت»، «سقوط یک فرشته»، «سی امین روز» و «پنج کیلومتر تا بهشت» منجر به سقوط و پایان یافتن این ژانر در سریال سازی تلویزیون شد. هر چند گاهی خبرهایی در خصوص ساخت دوباره از این دست سریال ها به گوش می رسد، اما خیلی بعید است که دوباره ماورایی ها بتوانند اوج بگیرند.

محبوب ترین ژانر: کمدی
در یک دوره استقبال بالای مخاطبان از دیدن کارهای کمدی در ماه رمضان، باعث شد این ژانر محبوب ترین ژانر در بین مجموعه های دیگر تلویزیونی ماه رضائی باشد، سالی که «خانه به دوش» از شبکه سه پخش شد، تلویزیون طبق آمار این سریال را مورد توجه ترین سریال های مناسبتی ۲۰ سال گذشته تلویزیون اعلام می کند. هر چند شبکه های دیگر سیما با سریال های «گمگشته» و «یادداشت های کودکی» در نیمه اول دهه ۸۰ به شکوفایی این ژانر کمک کردند، اما سریال های موفق رضا عطاران در شبکه ۳ باعث شد ژانر کمدی مقبول ترین و پربیننده ترین ژانر سریال های ماه رضائی در ۱۲ سال گذشته باشد. حدود ۱۷ عنوان سریال کمدی در این سال ها برای ماه رمضان ساخته شده که حداقل نیمی از آنها کارهای موفقی لقب گرفته اند، از جمله «بشت کنکوری ها»، «رانت خوار کوچک» و «دودکش» ولی هیچیک تا کنون نتوانسته اند موفقیت سریال های رضا عطاران را به دست آورند. با اینکه مجموعه ادب تلویزیون چند سالی است کار کمدی درست و حسابی کم ساخته می شود، اما هنوز هم تلویزیون تأکید دارد یکی از سریال های ماه رضائی است حتماً کمدی باشد.

بیشترین بازپخش: «بشت کنکوری ها»
شاید پربازپخش ترین کارگردان سریال «بشت کنکوری ها» هیچ وقت تصورش را هم نمی کرد که روزی سریال خوش ساختی که در ماه رمضان (۸۱ روانه آنتن شبکه تهران کرد، تبدیل به تکراری ترین سریال تلویزیون شود. در مدت ۱۲ سالی که از ساخت این سریال می گذرد، شاید نزدیک به ده بار این سریال از شبکه های مختلف سیما روی آنتن رفته باشد. وجود دو شبکه ای فیلم و تماشا که قط سریال پخش می کنند هم مزید بر علت شده تا این سریال احتمالاً بیش از اینها روی آنتن برود. هر چند که فیلمنامه و بازی ها به شدت جذاب و ماندگار است، اما بهترین سریال دنیا هم اگر قرار باشد این تعداد بازپخش مداوم داشته باشد، مخاطب نه تنها آن را دوست نخواهد داشت بلکه تأثیرات منفی آن ماندگاری سریال را هم از بین خواهد برد.

بیشترین ممیزی: «بزننگاه»
شرایط ساخت سریال سازی در تلویزیون به دلیل محدودیت هایی که گاه قانونی و گاه سلیقه ای اعمال می شود کار را برای کارگردان سخت می کند. خبر ممیزی یا تعدیل سکانس ها یا پلان های سریال های معروف و فی

گذشته کسی به جز سیروس گرجستانی نیست. او با نقش آفرینی در ۶ سریال «یادداشت های کودکی»، «بشت کنکوری ها»، «رانت خوار کوچک»، «متمم گریخت»، «صاحب دلان» و «مأمور بدرقه» رکورددار حضور است. گرجستانی در هر بار حضورش نقش های متفاوتی ارائه کرد که مهم ترین و به یادماندنی ترینشان هاشم آقا، مرد میانسال عصبی اما مهربان «متمم گریخت» رضا عطاران است. گرجستانی با نقش هاشم آقا، تیپ جدیدی از مردهای ساده دل و دوست داشتنی را در مجموعه های کمدی به وجود آورد و هنوز که هنوز است اکثر نقش هایش به هاشم آقا تنه می زند و شباهت بسیاری به آن دارد. گرجستانی که به خاطر این پرکاری در مجموعه های تلویزیونی سال هاست به عنوان یک کمدین شناخته می شود، اما خودش اعتقاد دارد یک کمدین نیست، بلکه بازیگر کمدی های موقعیت است که البته وقتی به نقش او در سریال «کلاه پهلوی» نگاه می کنیم به درستی حرفش پی می بریم.

پرکارترین بازیگر زن: بهاره رهنما، آناهیتا همتی، مهرانه مهین ترابی، شبنم قلی خانی، ثریا قاسمی
یک سری محدودیت های بازیگری برای زنان در سینما و به خصوص تلویزیون در ایران، باعث شده کارگردانان برای تکرار نقش های زن مجموعه های تلویزیونی خود، دائماً بازیگران زن خود را عوض کنند، به همین دلیل حتی در مجموعه های مناسبتی مثل ماه رمضان هم بازیگر مطرحی وجود ندارد که بیش از سه کار انجام داده باشد. البته همین بازیگرها هم بیشتر در نقش های فرعی ظاهر شده اند. بهاره رهنما با «بزن زمین»، «مأمور بدرقه»، «خدا حافظ بچه»، آناهیتا همتی با «تسیم رؤیا»، «جراحی»، «شبنم قلی خانی» با «تردبام آسمان»، «پنجمین خورشید» و «نون و ریجون» بازیگرانی هستند که رکورددار حضور در سریال های ماه رمضان هستند. البته شاید بازیگران دیگری از نظر تعداد سریال ها از این چند نفر حضور بیشتری تجربه کرده باشند، اما به اندازه این چند نفر چهره شناخته شده نیستند یا سابقه درخشان تری ندارند. مهرانه مهین ترابی با بازی در مجموعه «یادداشت های کودکی» که در سال ۱۳۸۰ پخش شد، قدیمی ترین بازیگر زن چهره در مجموعه های ماه مبارک رمضان به حساب می آید و پس از او آناهیتا همتی با نقش آفرینی در «تسیم رؤیا» ساخته ۱۳۸۱ و به ترتیب ثریا قاسمی، بهاره رهنما و شبنم قلی خانی در مرتبه های دیگر قرار می گیرند. اگر چه هستند بازیگران زن شناخته شده ای که در نقش های اصلی با بازی در یک مجموعه ماندگار شدند، اما هیچگاه تجربه حضور در کار مناسبتی ماه رمضان را نداشته اند.

ژانر اختراع شده در ماه رمضان: ماورایی
از ژانرهایی که در ماه رمضان اختراع شد و طرفداران بسیاری برای خود دست و پا کرد، ژانر ماورایی بود. در ژانر ماورایی ما با روح هایی که در زمان سفر می کنند یا افرادی که مثل اساطیر ویژگی های عجیب و غریب دارند و به قول معروف خرق عادت می کنند یا شخصیت های تمثیلی مثل شیطان و فرشته سر و کار داریم، اما شروع این ژانر به کدام مجموعه برمی گردد؟ سریال «کمکم کن» ساخته قاسم جعفری اولین سریالی است که در این محدوده می گنجد؛ داستان پسری که به کما می رود و از آن دنیا به این دنیا باز می گردد و تصمیم می گیرد اشتباهاتش را جبران کند تا خودش و دوستانش نجات پیدا کنند. بعد از موفقیت این سریال بود که موج سریال های ماورایی در تلویزیون به راه افتاد که هنوز هم سرشناس ترین آنها سریال «او یک فرشته بود» است. سریالی که توانست به خوبی شخصیت شیطان را در دو قالب زن و مرد به تصویر بکشد. «اغما» هم با بازی های خوب و شخصیت منفی بسیار محبوبش لباس

پرکارترین کارگردان: علیرضا افخمی
علیرضا افخمی اگر امسال هم می توانست مجوز ساخت سریال جدیدش را بگیرد، تبدیل به یک رکورددار درست و حسابی در زمینه کارگردانی سریال های مناسبتی ماه رمضان می شد ولی گویا تلویزیون اصلاحات زیادی برای طرح جدیدش در نظر گرفته و افخمی نپذیرفته که با این تعداد اصلاحات، سریال تازه اش را برای ماه رمضان کلید بزند. اما افخمی بدون این سریال ساخته نشده است. هم رکورددار کارگردانی در زمینه سریال های مناسبتی ماه رمضان است. او تا به حال چهار مجموعه «بزن زمین»، «او یک فرشته بود»، «پنجمین خورشید» و «پنج کیلومتر تا بهشت» را نزدیک به یک دهه برای تلویزیون ساخته که «او یک فرشته بود» هنوز هم موفق ترین سریال او به حساب می آید. پس از افخمی، رضا عطاران (خانه به دوش، متمم گریخت، بزننگاه)، سعید سلطانی (شکرانه، رسم عاشقی، مأمور بدرقه) و سیروس مقدم (عروج، اغما، روز حسرت) با سه سریال در مکان دوم ایستاده اند.

پرکارترین فیلمنامه نویس: علیرضا افخمی، علیرضا کاظمی پور، سعید سعید رحمانی
در فیلمنامه نویسی سه نویسنده همگام با هم حرکت می کنند. علیرضا افخمی که عنوان پرکارترین کارگردان را هم یدک می کند، چهار فیلمنامه نوشته که دو تا از آنها را (پنجمین خورشید، پنج کیلومتر تا بهشت) خودش کارگردانی کرده و دو فیلمنامه دیگر (اغما و روز حسرت) را هم سیروس مقدم جلوی دوربین برده است. علیرضا کاظمی پور هم با نگارش چهار فیلمنامه، در کنار افخمی قرار می گیرد. کاظمی پور را به دلیل نگارش فیلمنامه های «گمگشته»، «فقط به خاطر تو» به کارگردانی اکبر منصور فلاح، «او یک فرشته بود» و «میوه ممنوعه» می توان به عنوان موفق ترین نویسنده سریال های ماه رمضان معرفی کرد. سریال هایی که کاظمی پور نوشته، همگی پر مخاطب ترین سریال زمان خودشان بودند. سید سعید رحمانی هم چهار فیلمنامه «همراز» به کارگردانی آسمان مقدم، «رسم عاشقی»، «مرده متحرک» به کارگردانی رضا کریمی و «سی امین روز» به کارگردانی جواد افشار را نوشته که به جز «همراز»، دیگر سریال هایش مورد استقبال زیادی قرار نگرفتند.

پرکارترین تهیه کننده: رضا جودی
رضا جودی تهیه کننده خوش سابقه تلویزیون با تهیه کنندگی شش سریال ماه رضائی با اختلاف، در صدر جدول سریال های ماه رمضان نشسته است. از شش سریالی که جودی آنها را تهیه کرده، دو سریال «اغما» و «صاحب دلان» جزو بهترین آثار ماه رضائی شناخته می شوند ولی «نون عروس» به کارگردانی بیژن میرباقری، «مرده متحرک»، «عبور از پاییز» به کارگردانی مسعود شاه محمدی و «سی امین روز» نتوانستند سریال های موفق و پربنده ای لقب بگیرند. اساعیل عقیفه نیز با اینکه چهار سریال را برای ماه رمضان تهیه کرده، اما او هم مثل جودی دو سریال بسیار موفق دارد و دو سریال نه چندان موفق. «در مسیر زاینده رود» و «میوه ممنوعه» موفق ترین سریال های عقیفه هستند و «مأمور بدرقه» و «رسم عاشقی» سریال های نیمه موفق او در ماه رمضان بوده اند. پس از این دو زوج، ایرج محمدی و مهران مهمان رامین عباسی زاده و داوود هاشمی با تهیه سه سریال پرکارترین ها هستند.

پرکارترین بازیگر مرد: سیروس گرجستانی
اگر سریال های ماه رمضان را دنبال کرده باشید، بعید است که ندانید پرکارترین بازیگر تلویزیون آن روزها در سال های

هر چند شبکه های سیما با سریال های «گمگشته» و «یادداشت های کودکی» در نیمه اول دهه ۸۰ به شکوفایی ژانر کمدی کمک کردند، اما سریال های موفق رضا عطاران در شبکه ۳ باعث شد ژانر کمدی مقبول ترین و پربیننده ترین ژانر سریال های ماه رضائی در ۱۲ سال گذشته باشد.

